

Skovtrolde

Barnets alsidige personlige udvikling

Overskriften dækker over en række natur-fantasirejser ud til det samme velkendte naturområde. De mange aktiviteter har fokus på det enkelte barns fantasi, oplevelse, sansning samt på fællesskabet med de andre »trolde«. Via trolde temaet kædes de enkelte »troldedage« ude i naturen sammen, så børnene oplever kontinuitet og sammenhæng. Hvis I i institutionen ønsker at fokusere på andre væsner, ændrer I blot til nissetur, riddertur, rævetur osv. Naturområdet kan ligge i skoven, i parken, på stranden eller at andet sted, hvor I kan lide at komme.

FORFATTER: Ida Kryger
TEGNER: Bryan d'Emil

Friluftsrådet

Grønne Spirer
www.groennespirer.dk

AKTIVITET 1 *Opstart og forberedelse*

Det er som nævnt en god idé at vælge et bestemt område, hvor troldeaktiviteterne foregår. Børnene vil hurtigt kæde stedet sammen med tidligere lege og historier, hvorved fantasien pirres yderligere.

Det kan være en god start på en »trolde-dag«, hvis en voksen på forhånd har sat nogle

remedier ud på stedet. Er det mon trolde, som har gjort klar til bålet? Hvad mon reb og presenning skal bruges til? Det kan også være en gryde, ansigtsmaling, glas og insektsugere eller andet materiale, der står klar til dagens aktivitet.

AKTIVITET 2 *Troldeamulet og troldeang*

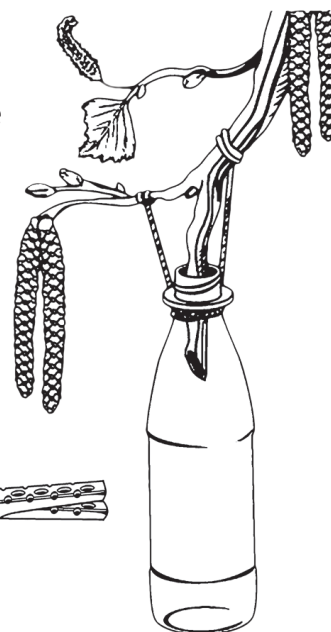
I kan vælge at indlede jeres trolde tema hjemme i institutionen med at lære en trolde-sang og lave hver sin troldeamulet. Trolde-sangen kan være et enkelt vers, I selv har lavet på

en kendt melodi, eller det kan være en kendt børnesang som »Oppe I Norge« eller »Der går en gammel trolde«. Amuletten kan I f.eks. lave af ler eller træ og læderremme.

AKTIVITET 3 *Troldedrik af birkesaft, hyldeblomst eller hyldebær*

Fra februar til maj stiger saften i birketræerne, og så kan man lave en herlig naturdrik af træets saft. Det foregår ved, at man knækker eller skærer en lillefinger tyk birkegren af og binder en flaske fast på grenenden. Man kan samle et lille glas saft i løbet af en dag. I juni og juli

kan man i stedet lave hyldeblomstsaft og i september/oktober kan hyldebærrene bruges til trolde-drikken.

Aftapning af birkesaft

AKTIVITET 4 *Troldesuppe*

En dag skal I tilberede et trolde måltid. Måske har trolde allerede sat gryde og nogle få ingredienser frem? Benyt jer om muligt af en bålplads, men ellers kan I medbringe et »stormkøkken«. Trolde suppe laver I af pasta-skruer, grøntsager, salt og evt. en suppeterning. Rigtige trolde supplerer naturligvis med Skvalderkål, Brændenælde, Vilde æbler, Skovsyre, unge Mælkebøtter og andet fra naturens spisekammer.

Trangia stormkøkken

AKTIVITET 5 *Årets gang på trolde nes sted*

Målet med denne øvelse er at give børnene en fornemmelse af årstidernes skiften og naturens rytme. Derudover er det vigtigt, at det enkelte barn får lov til at komme til orde og udtrykke hvordan netop han sanser, føler og fornemmer årets gang.

Vælg fire dage i løbet af et år, som skal være hhv. jeres »forårssansedag«, »sommersansedag«, »efterårssansedag« og »vintersansedag«. På disse dage kan I starte med hjemmefra at tale med børnene om årstiden. I kan også vælge at synge en sang, som har med årstiden

at gøre. Alternativt kan I vælge ikke at forberede jer i fællesskab, men få det enkelte barns spontane oplevelse af årstiden.

Ude på stedet skal børnene undersøge årstiden med alle sanserne. Hvordan ser der ud? Er der særlige dufte og lyde? Er der noget, man kan smage på? Hvad sker der med træerne,

vandet, jorden, dyrene og luften? Lad børnene i grupper lære årstiden at kende. Nogle børn har måske lyst til at tegne årstiden, andre vil måske hellere gå på årstidsjagt for at plukke, samle og finde årstidstegn. Efterfølgende snakker I med børnene om, hvordan de hver især har oplevet naturens rytme.

AKTIVITET 6 *Totemdyr*

Børn kan lide at identificere sig med dyrene: Hvem vil være den snedige ræv? Hvem vil være det hurtige rådyr eller det smukke egern? Hvem kan flyve og hvem kan grave huller?

En dag ude på troldestedet medbringes ansigtsfarve og måske materiale til haler, ører og vinger. Børnene får lov at vælge sig et totemdyr efter at have hørt en lille historie om de enkelte dyr og deres specielle egenskaber. Det kan også være, at I undervejs finder fjer og andre spor. Det er sjældent vanskeligt for børnene selv at lave historierne og lege sig ind i dyrenes verden. Dyrene bygger reder, finder mad, jager

osv. Børnene kan sammen med en voksen lave en historie, som indeholder et problem dyrene løser i fællesskab. Den voksnes indledning kunne være:

»Det år var der ikke meget mad i skoven. Vinteren havde været lang, og de fleste bær var blevet spist. Derfor besluttede dyrene at drage af sted på en ekspedition til det store bjerg, hvor der altid var mad til alle. Men det var en farlig tur, og alle måtte hjælpes ad«. Den snedige ræv listede af sted forrest, mens fuglene fløj højt oppe og spejdede til alle sider ...

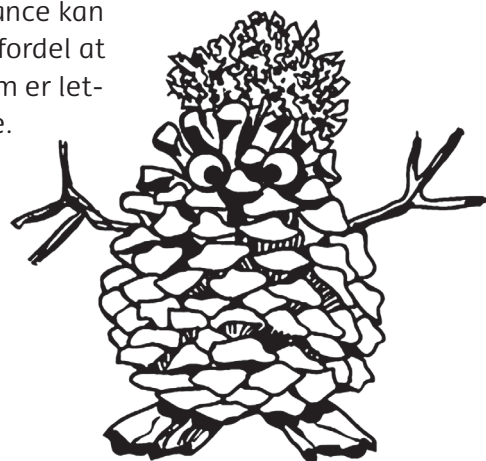
AKTIVITET 7 *Troldedukker*

I skal bruge »øjne«, som kan købes i hobbyforretninger samt ståltråd og en kraftig lim. I skoven kan I samle naturmaterialer til jeres trolde: Mos, kogler, pinde, agern, fyrsvampe og bark giver trolde et livagtigt og mystisk udseende. Den kreative seance kan foregå ude i naturen eller hjemme i institutionen.

I kan også vælge en længere proces, hvor børnene for alvor skal forholde sig til deres trolde og gøre sig bekendt med deres personligheder. En trolde, der kan se langt, har store øjne, en trolde mor har store bryster. En vred trolde har åben mund og horn i panden.

Til denne seance kan det være en fordel at bruge ler, som er lettere at forme.

Lad børnene fortælle historier om deres trolde.

BARNETS ALSIDIGE PERSONLIGE UDVIKLING

Naturen rummer mulighed for at udfolde sig og mærke verden. Medlevende voksne kan udfordre det enkelte barn, og institutionsfællesskabet kan give barnet følelsen af at være værdifuld for andre.

Barnet skal have mulighed for at forfølge små og store projekter, ligesom fantasi, sanser og tidligere erfaringer skal sættes i spil.

AKTIVITET 8 *Spor i skoven*

Det kan være en god idé at låne Gyldendals »Dyrespor« på Biblioteket.

Brug en dag på at være sporfindere. Det skærper iagttagelsesevnen og er en leg, alle kan blive fanget af. Naturen sætter masser af spor: Spor efter små og store fødder, spor hvor mus og fugle har spist, gnav af grene efter rådyr, og måske er I heldige at finde uglegylp, farvestrålende fjer, ekskrementer (gæet en lort) eller kranier.

Spor rejser mange spørgsmål, for de fortæller aldrig hele historien:

- Hvem var her?
- Hvad lavede dyret?
- Hvor var det på vej hen (kan vi følge sporet)?
- Hvad har det spist (kan I f.eks. finde frø i ekskrementerne)?

Brug sporet som udgangspunkt for en god historie.

Mennesker laver flere spor end andre dyr. Efter en dag i skoven, kan I snakke om, hvilke spor I selv har lavet. Har I smidt affald, I har glemt at samle op? Har I haft bål? Er græs og planter trådt ned? Kik også efter spor fra andre mennesker.

AKTIVITET 9 *Gipsaftryk af dyrespor*

Før I tager af sted for at finde dyrenes spor og forevige dem, kan I øve jer og lave gipsaftryk af jeres egne »troldespor« hjemme i en våd sandkasse.

I kan finde dyresporene, hvor jorden er blød, f. eks nær et vandhul. Sporet skal være tydeligt for

at give et godt aftryk. Rundt om sporet skal I lave en rund »ramme« af en 4 cm bred papirstrimmel sat sammen med en klips. Rammen lægges omkring sporet og trykkes gerne lidt ned i jorden. Heri hældes den flydende gips.

Gipsblandingen laves af vand, gips og lidt salt (salt får gipsen til at størkne hurtigere og er ikke nødvendig i varmt vejr). Rør til det bliver en lind masse og hæld gipsen ned i rammen. Efter knap ½ time kan I løsne gipsaftrykket fra jorden med f.eks en kniv.

AKTIVITET 10 *Sporlege*

Det er nemt at lave en sjov og spændende sporleg:

- Følg et duftspor. Med et råt løg kan I mærke en rute i skovbunden og på træerne. Det er spændende at bruge næsen til at finde vej til skatten!
- Lad et hold børn med sten eller pinde selv lave et spor for kammeraterne.
- Find et område med fugtig bund eller løst sand og følg sporene efter en af de voksne (eller et barn). Undersøg, om I kan genfinde den sko, der har sat et bestemt aftryk.

AKTIVITET 11 *Troldenes zoologiske have*

At fange små dyr og undersøge hvordan de bevæger sig, gemmer sig og søger føde er spændende, og det er en aktivitet, der ikke kan undgå at lykkes. Samtidig er det en mulighed for at arbejde med børnenes sprog og lære dem omsorg for andre væsner. Medbring en balje eller bakke til at sætte dyrene ned i, teskeer til

at flytte dyrene med og eventuelt insektsugere til indsamlingen. Dyrene finder I ved at rode i bladbunker og vende store sten eller se under barken på fældede træer. I kan lave en sjov og spændende dyrejagt ved at sætte fælder ud.

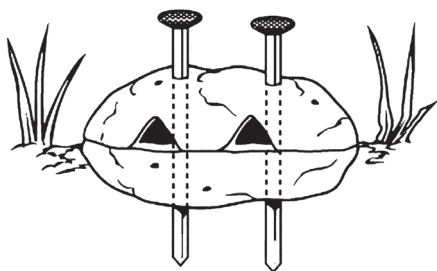

Insektsuger

(Se hvordan I kan lave dem selv i temaet »Lille Peter Edderkop«)

AKTIVITET 12 *Dyrefælder*

Der er mange måder at lave fælder på. Her beskrives to meget simple fælder. Husk at markere hvor I har anbragt fælderne, så I kan finde dem igen.

Kartoffelfælden

Lad børnene hule en gennemskåret kartoffel. Lav et par huller, som dyrene kan komme ind af og saml kartoffelhalvdelenene igen med nogle lange søm. Fyld eventuelt lidt syltetøj inden i kartoffelen (det er ikke nødvendigt, kartoffelen er

i sig selv et attraktivt tilholdssted for mange små dyr). Grav kartoffelen ned, så at indgangshullerne er lige i jordoverfladen.

Faldfælden

En af de fælder, der virker allerbedst, er en simpel faldfælde. Lad børnene grave syltetøjsglas ned i jorden, så kanten er helt plan med jordoverfladen. Dyr, der bevæger sig hen over jorden vil falde i fælden og ikke være i stand til at kravle op ad de glatte sider. Læg lidt fugtigt jord og evt. madrester i bunden af glassene. Hvis I graver glassene ned om morgenen, skal de tjekkes før I går hjem. Hvis I lader dem stå natten over (hvilket er mest effektivt), skal de tømme næste dag. Dyrene kan ikke redde sig selv op af disse fælder, så det er vigtigt at finde og tømme alle fælderne.

AKTIVITET 13 *Lav et terrarium*

Hvis I har lyst til at beholde dyrene et par dage, kan I på forhånd indrette et terrarium hjemme i institutionen. Et terrarium giver mulighed for at flytte noget af naturen med sig hjem på legepladsen. Det kan være praktisk af hensyn til normale rutiner i institutionen, der gør det nødvendigt at være hjemme. Et terrarium er som oftest et projekt, der strækker sig over nogle dage. Har man det stående for længe, er risikoen for mistriksel større og børnene mister interessen, med mindre de voksne har en mål-sætning og et længere projektføreløb omkring terrariet planlagt.

Et terrarium giver mulighed for at lære dyrene at kende i ro og mag

Indretning: Terrariet af plastik eller glas skal indrettes med jord, blade, sten og planter samt fugt og føde til dyrene (æbleskrog og andre madrester).